

Biblioteczny Ośrodek Informacji
Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego
ul. Obrońców Wybrzeża 2
80-398 Gdańsk
tel. 557-29-52, e-mail: boi@wbpg.org.pl

GÜNTER GRASS
Bibliografia polska : 2000 – 2007*
(wybór)

Opracował Andrzej Fac

TWÓRCZOŚĆ

2000

Wydawnictwa zwarte

◆ **MOJE stulecie** / przeł. Sławomir Błaut. – Gdańsk : Polnord – Wydaw. Oskar, 2000. – 284 s.
– (Dzieła Güntera Grassa)

Publikacje w czasopismach

◆ **CIĄG** dalszy nastąpi : wykład noblowski / tł. Krystyna Bratkowska // *Przegląd Polityczny*. – Nr 46/47 (2000), dod., s. I–VIII

◆ **MILCZENIE** pamięci [esej] / tł. Dorota Swinarska // *Gazeta Wyborcza*. – 2000, nr 235, s. 14

Wystąpienie wygłoszone w Wilnie podczas spotkania pt. „Przyszłość przeszłości” z udziałem Czesława Miłosza, Wisławy Szymborskiej oraz Tomasa Venclovy.

◆ **PISANIE** po Oświęcimiu [fragm. eseju] / tł. Sławomir Błaut // *Przegląd Polityczny*. – Nr 46/47 (2000), s. 138–140

◆ **PRZEKLEŃSTWO** i łaska [przemówienie] / tł. Dorota Swinarska // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 235, s. D2

◆ **TYLKO** cztery linijki ; **W** pobliżu cmentarza południowego ; **Moja** stara Olivetti ; **Pośrodku** życia ; **Na** łupkowej tabliczce ; **Kamień** ; **Przed** wyjazdem ; **Własne** kartofle ; **Od** czasu Grimmów ; **Dysputa** ; **Wyznanie** ; **Wyprzedzone** ; **Złapane** świerszcze ; **Trik** ze słonin [wiersze] / tł. Piotr Wiktor Lorkowski // *Tytuł*. – 2000, nr 3, s. 82–86

2001

Wydawnictwa zwarte

◆ **BLASZANY** bębenek [powieść] / przeł. Sławomir Błaut. – Gdańsk : Polnord – Wydaw. Oskar, 2001. – 627 s. – (Dzieła Güntera Grassa)

◆ **SZCZURZYCA** [powieść] / przeł. Sławomir Błaut. – [Wyd. 1 w tej edycji]. – Gdańsk : Polnord – Wydaw. Oskar, 2001. – 417 s. – (Dzieła Güntera Grassa)

Publikacje w czasopismach

- ◆ MAM w pamięci...[esej] / tł. z niem. Dorota Swinarska. – Tekst również w jęz. lit. ; tł. z niem. Teodoras Četruskas // *Tytuł*. – 2001, nr 4, s. 58–68
Wystąpienie wygłoszone w Wilnie podczas spotkania pt. „Przyszłość przeszłości” z udziałem Czesława Miłosza, Wisławy Szymborskiej oraz Tomasa Venclovy.
- ◆ MILCZENIE pamięci [esej] / tł. Dorota Swinarska // *Lithuania*. – 2001, nr 1, s. 155–158
Wystąpienie wygłoszone w Wilnie podczas spotkania pt. „Przyszłość przeszłości” z udziałem Czesława Miłosza, Wisławy Szymborskiej oraz Tomasa Venclovy.
- ◆ PÓŁ-KASZUB chce budować mosty [przemówienie] / tł. Jakub Ekier // *Gazeta Wyborcza*. – 2001, nr 169, s. 8–9
Przemówienie wygłoszone podczas uroczystości otrzymania Nagrody Uniwersytetu Viadrina.

2002

Wydawnictwa zwarte

- ◆ IDAĆ rakiem [powieść] / przeł. Sławomir Błaut. – Gdańsk : Polnord – Wydaw. Oskar, 2002. – 204 s. – (Dzieła Günтера Grassa)
Tyt. oryg.: „Im Krebsgang”, 2002
- ◆ RZECZY znalezione : dla tych, co nie czytają [wiersze] / przeł. Sławomir Błaut. – Gdańsk : Polnord – Wydaw. Oskar, 2002. – 239 s. : il. – (Dzieła Güntera Grassa)
Tyt. oryg.: „Fundsachen für Nichtleser”, 1997.
Zawiera: Rzeczy znalezione dla tych, co nie czytają ; Rozbić coś ; Mówi palacz ; Zachować pogodę ; Tylko cztery linijki ; Spadek ; Pogodny ranek ; Z naszego ogrodu ; Niedaleko cmentarza południowego ; Kwitnienie rzepaku ; Eksperyment rodzinny ; Potem ; Nauka o barwach ; Na papierze ; Majdan ; Od kiedy nie ma muru ; Sezon na szparagi ; Echo ; Dzięki kontrastowi ; Lustrzane odbicie ; Nad stawem ; Z dziennika ; Moja stara olivetti ; Pośrodku życia ; Skąd pochodzi Ute ; Z perspektywy związkowej ; Boczny drogami do Neuruppina ; Świeżo przywiezione z Polski ; Na łupkowej tabliczce ; W Gdańsku ; Z pudełka z przyborami do szycia ; Wieczorem ; Kamień ; Po pracy ; Korzystając z okazji ; Na Rugii ; Za karę ; Akwasze ; Moja gąbka ; Swoje ziemniaki ; Przed wyjazdem ; Turbot nad Møn ; Krzemyki ; Kara ; Ulvshale skov ; O stosowaniu rodzajników ; Ulvshale ; Skok w bok ; Szczęście lata ; Powieść ; Jeśli trzeba ; Każdego ranka ; Od czasu Grimmów ; Dysputa ; Prześcigane ; Łapanie świerszczy ; W naszym muzeum pod gołym niebem ; Zbyt suche lato ; Nie szcędzę wilgoci ; Krótkie niedzielne kazanie ; Miejsce pod dębami ; Topór w szopie ; Wyznanie ; Na wszelki wypadek ; Moi dziarscy przyjaciele ; Grzyby ; Dla ciebie ; Gałąź ; Przy pięknej pogodzie ; Gdyby mój dech ; Nad ścierniskiem ; Wieczorem ; Po polowaniu ; Od lewej do prawej ; Śledzie Morza Bałtyckiego ; Z dziennika ; Przejrzysty, troszkę tylko zachwaszczony ; Podstęp ze słoninką ; Świadectwo ; Prawdziwki ; Kukułcze jajo ; Tego suchego lata ; Oj, chłopie! ; Spady ; Przez cały dzień ; Richmond Hill ; W tysiąc dziewięćset czternastym ; Kosz jabłek ; Terakota ; Poduszka Ute ; Staw ; Książki ; Zbrojny pokój ; Przy wietrznej pogodzie ; Jesień książek ; Mój miesiąc ; Wyprzedaż ; Od lat ; Późne pragnienie ; Moja stara torba ; Ponad wskazującymi palcami ; Od środy do środy ; Ukochana agawa ; Obdarty ; Męski sen ; Drobną przyprawą ; Gdzie szukam schronienia ; Do końca życia ; Strzały w niedzielę ; Między głową a ogonem ; Przechodząc ; Pośród zaprzańców ; Po przyjęciu ; Na pożegnanie ; Jesienny sad ; Skamieniali ; Listopad ; Latem trzydziestego dziewiątego ; Moi krytycy ; Zaczerpnąć tchu ; Opowiadka ; Na pożegnanie ; W oczekiwaniu ; Raz jeszcze ; Wałówka ; Zimą ; Spojrzenie na miniony rok ; Kukanie kukułki ; Krople ; Po świętach ; Zastygły w tańcu.

Publikacje w czasopismach

- ◆ RAKIEM [fragm. pow.] / tł. Jan Güntner // *Zdanie*. – 2002, nr 1/2, s. 50–57

2003

Wydawnictwa zwarte

- ◆ POKAZAĆ język [relacja z podróży] / przeł. Sławomir Błaut. – Gdańsk : Polnord – Wydaw. Oskar, 2003. – 175 s. : il. – (Dzieła Güntera Grassa)
Tyt. oryg.: „Zunge zeigen”, 1988.

Publikacje w czasopismach

◆ BEZPRAWIE mocniejszego / tł. Danuta Zagrodzka // *Gazeta Wyborcza*. – 2003, nr 89, s. 12

Dot. wojny amerykańsko-irackiej w 2003 roku.

◆ BEZWSTYD ; Dogrywka [wiersze] / tł. Antoni Skibiński // *Akant*. – 2003, nr 11, s. 27

2004

Wydawnictwa zwarte

◆ BLASZANY bębenek [powieść] / przekł. Sławomir Błaut. – Kraków : „Mediasat Poland”, [2004]. – 573 s. – (Kolekcja Gazety Wyborczej : XX wiek)

◆ IDĄC rakiem [powieść] / przeł. Sławomir Błaut. – [Wyd. 2 w tej edycji]. – Gdańsk : Polnord – Wydaw. Oskar, 2004. – 204 s. – (Dzieła Güntera Grassa)

2005

Wydawnictwa zwarte

◆ OSTATNIE tańce [wiersze] / wybrał i przeł. Sławomir Błaut. – Gdańsk : Polnord – Wydaw. Oskar, 2005. – 95 s. : il. – (Dzieła Güntera Grassa)

Tyt. oryg.: „Letzte Tänze”, 2003

Zawiera: Bogu podobny ; Wczesne nauki ; Dawno temu w Lwim Grodzie ; Tango nocturno ; Tango mortale ; Taniec na śniegu ; Taniec kaktusów ; Kiedy walc wszedł w modę ; Na glinianych nogach ; Po północy ; Taniec z welonami ; Złączone w parę ; Na starą melodię ; Military blues ; Bis ; Wielokrotnego sprawcy spowiedź nie do końca szczerą ; Miłość w sierpniu ; Zaufanie ; Rozbitkowie ; Dziw ; Silne wstrząsy ; Szybki profit ; Właściwie ; W harmonii ; Środkami sztuki ; Po tym ; Bezwstydnie ; Nad Morzem Bałtyckim ; Ze znajomego łoża ; Na ostatek trzy życzenia ; Chwilowe szczęście ; Pieśń stojącego na głowie ; Na krótko przed Wielkanocą ; Kara ; Podwójne grzybobranie.

◆ WRÓŻBY kumaka [powieść] / przeł. Sławomir Błaut. – Gdańsk : Polnord – Wydaw. Oskar, 2005. – 231 s. – (Dzieła Güntera Grassa)

Publikacje w czasopismach

◆ MOJE marzenie o Europie [przemówienie] / tł. Joanna Bednarska // *Tygiel Kultury*. – 2005, nr 7/9, s. 25–28

Dot. zagadnień integracji europejskiej oraz demokracji w Europie.

◆ MOWA o tym co utraciłem [przemówienie] / tł. Patrycja Wojciechowska-Iżykowska // *Tygiel Kultury*. – 2005, nr 7/9, s. 29–30

Dot. problemu uchodźców w Niemczech.

◆ WOLNOŚĆ mierzona pieniądzem / tł. Krystyna Wierzbicka-Trwoga // *Gazeta Wyborcza*. – 2005, nr 105, s. 22–23

2006

Publikacje w antologiach

◆ BLASZANY bębenek [powieść] / przeł. Sławomir Błaut. – Gdańsk : Polnord – Wydaw. Oskar, 2006. – 641 s. – (Biblioteka Gdańska : Literatura)

◆ KINDERLIED ; Pieśń dziecięca / przeł. Jan Koprowski ; Pan Kiehot ; Pan Kichot / przeł. Bolesław Fac ; Askese ; Asceza / przeł. Sława Lisiecka ; Kleckerburg ; Zamki na piasku / przeł. Bolesław Fac ; Doktor Zärtlich ; Doktor Czuły / przeł. Sławomir Błaut ; Gestillt ; Zaspokojeni / przeł. Sławomir Błaut ; Helene Migräne ; Helena Migrena / przeł. Sławomir Błaut ; Mir träumte, ich müsste... ; Śniłem, że muszę się pożegnać... / przeł. Sławomir Błaut ; Einst in der Löwenburg ; Dawno temu w Lwim Grodzie / przeł. Sławomir Błaut ; Tango

mortale ; Tango mortale / przeł. Sławomir Błaut ; Jemand aus Radomsko ; Ktoś z Radomska / tł. Sława Lisiecka ; Im Ei ; W jajku / tł. Krzysztof Karasek [wiersze] // W: Wieczór poezji : Hans Magnus Enzensberger, Günter Grass i Tadeusz Różewicz czytają swoje wiersze = Abend der Poesie : Hans Magnus Enzensberger, Günter Grass und Tadeusz Różewicz lesen aus ihrem dichterischen Werk / [przekł. Andrzej Kopacki et al.]. – Warszawa : Goethe-Institut Warschau, 2006. – S. 36–75

Publikacje w czasopiśmie

- ◆ JAK poznałem strach [fragm. pow. „Przy obieraniu cebuli”] / tł. Sławomir Błaut // *Gazeta Wyborcza*. – 2006, nr 199, s. 14
  - ◆ KTOŚ z Radomska [wiersz] / tł. Sława Lisiecka // *Rzeczpospolita*. – 2006, nr 117, s. A16
  - ◆ POLSKA chorągiew [wiersz] / tł. Bolesław Fac. // *Migotania, Przejaśnienia*. – 2006, nr 3, s. 1
- Tekst również w jęz. niem.
- ◆ WARSTWY pod łupiną [fragm. pow. „Przy obieraniu cebuli”] / tł. Adam Krzemiński // *Polityka*. – 2006, nr 34, s. 22–24

2007

Wydawnictwa zwarte

- ◆ PRZY OBIERANIU cebuli [powieść] / przeł. Sławomir Błaut. – Gdańsk : Polnord – Wydaw. Oskar, 2007. – 426 s. : il. – (Dzieła Günтера Grassa)
Tyt. oryg.: „Beim Häuten der Zwiebel”, 2006.
- ◆ PSIE lata / przekł. Sławomir Błaut. – [Warszawa] : TMM Polska/Planeta Marketing : Axel Springer Polska, cop. 2007. – 701 s. – (Dzieła Najwybitniejszych Noblistów)

OPRACOWANIA

WYWIADY

- ◆ POLSKIE, niemieckie i europejskie kłopoty z pamięcią / Günter Grass, Adam Michnik ; rozm. Adam Krzemiński // *Tytuł*. – 2000, nr 1/2, s. 57–75
- ◆ PISARZ i jego detektyw / Claus-Ulrich Bielefeld, Günter Grass, Dieter Stolz ; tł. Małgorzata Łukasiewicz // *Przegląd Polityczny*. – Nr 46/47 (2000), s. 146–158
Dyskusja o powieści pt. „Rozległe pole”.
- ◆ NIGDY nie jest za późno / rozm. Anna Rubinowicz // *Gazeta Wyborcza*. – 2002, nr 156, s. 8–10
- ◆ ADWOKAT Polski w Brukseli / rozm. Beata Czechowska-Derkacz ; tł. Monika Ordon-Krzak // *Przegląd*. – 2003, nr 24, s. 38–39
- ◆ GÜNTERA Grassa powrót rakiem : rozmowa z Günterem Grassem / rozm. Ewa Nawrocka, Aleksander Jurewicz, Daniela Odija ; rozm. oprac. Piotr Leszczyński // *Przegląd Polityczny*. – Nr 61 (2003), s. 104–111
- ◆ NIE WYWOŁUJMY upiórów : Polska, Niemcy, Europa / rozm. Adam Krzemiński // *Polityka*. – 2003, nr 24, s. 46–48
- ◆ NIE CZUJĘ się winny / tł. z niem. // *Forum*. – 2006, nr 34, s. 52–53
Fragm. wywiadu G. Grassa dla telewizji ARD.
- ◆ WALKA z duchem czasów : między Grassem a Walserem / Günther Grass, Martin Walser ; rozm. Iris Radisch, Christof Siemes // *Forum*. – 2007, nr 27, s. 56–59
Przedr. z: *Die Zeit*. – 2007, nr z dn. 14.06.

BIBLIOGRAFIE

◆ GÜNTER Grass : bibliografia polska za lata 1958-2000 / oprac. Jacek Grzybowski, Maria Mroczkiewicz, Leszek Rybicki ; Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku. – Gdańsk : Polnord – Wydaw. Oskar, 2000. – 142 s.

OPRACOWANIA OGÓLNE

◆ ARNOLD Heinz Ludwig: Godło Republiki: polityczny Günter Grass / tł. z niem. Wiesław Trzeciakowski // *Przegląd Artystyczno-Literacki*. – 2000, nr 10, s. 5–13

◆ BARTOSZ Julian: Spóźnione wyznanie // *Dziś*. – 2006, nr 11, s. 42–50

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ BARTOSZ Julian: „Zniewolony umysł” Guentera Grassa : o hańbie i wstydzie // *Oświata i Wychowanie*. – 2006, nr 9, s. 2–7

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ BARTYZEL Jacek: Burza w szklance (antyfaszystowskiej) wody // *Myśl Polska*. – 2006, nr 38, s. 7

Dot. przyznania się Güntera Grassa do służby w Waffen SS.

◆ BONCZA Tomasz: Biedny Grass : widziane znanu Wilii // *Myśl Polska*. – 2006, nr 36/37, s. 12

Dot. przyznania się Güntera Grassa do służby w Waffen SS.

◆ BURAS Piotr: Grass : wyznania uwiedzionego // *Gazeta Wyborcza*. – 2006, nr 193, s. 15–16

Dot. przyznania się Güntera Grassa do służby w Waffen SS.

◆ BURAS Piotr: Güntera Grassa lekcje polityki // *Przegląd Polityczny*. – Nr 46/47 (2000), s. 123–132

◆ CIEŚLAK Jacek ; MARZEC Bartosz: Dzięki poezji jesteśmy braćmi // *Rzeczpospolita*. – 2006, nr 117, s. A16

Dot. spotkania pisarzy polskich i niemieckich w ramach Targów Książki w Warszawie, m.in. Güntera Grassa, Hansa Magnusa Enzensbergera i Tadeusza Różewicza.

◆ FIGIEL Joanna: Günter Grass Prosa in polnischer Übersetzung - einige Überlegungen zur Problematik des kulturellen und sprachlichen Transfers // *Studia Niemcoznawcze*. – T. 23 (2002), s. 269–279

◆ FINGER Evelyn: Wspomnienia blaszanego bębena : sprawa Güntera Grassa / tł. z niem. // *Forum*. – 2006, nr 34, s. 50–52

Przedr. z: *Die Zeit*. – 2006, nr z dn. 16.08.

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ GODLEWSKI Konrad: Nie tylko Bollywood // *Gazeta Wyborcza*. – 2006, nr 236, s. 18

Dot. pobytu pisarza na Targach Książki we Frankfurcie.

◆ GRONEK Barbara: Piotruś Pan z Gdańska // *Polonistyka*. – 2001, nr 3, s. 153–158

◆ HOFMANN Gunter: Kto w Niemczech niszczy Grassa / rozm. Bartosz T. Wieliński // *Gazeta Wyborcza*. – 2006, nr 211, s. 27

◆ HONSZA Norbert: Der Patriarch aus Kaschubien // *Zbliżenia Polska-Niemcy*. – 2003, [nr] 1, s. 36–43

Zawiera rec. książki Michaela Jürgsa pt. „Bürger Grass : Biografie eines deutschen Dichters”.

◆ HONSZA Norbert. Güntera Grassa portret własny / [przekł. Elżbieta Herden i Mieczysław Motowilczuk ; recepcję Güntera Grassa w Polsce oprac. Piotr Litwiniuk]. – Wrocław :

Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2000. – 273 s. : il.

Bibliogr. s. 264–[274].

◆ HONSZA Norbert: Pejzaże polityczne Güntera Grassa // *Zbliżenia Polska-Niemcy*. – 2000, [nr] 2, s. 18–26

◆ HUELLE Paweł: Czytajcie Grassa, by go zrozumieć / rozm. Marek Sterlingow, Marek Wąs // *Gazeta Wyborcza*. – 2006, nr 192, dod. *Trójmiasto*, s. 16

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ HUELLE Paweł: Fatalny labirynt // *Rzeczpospolita*. – 2002, nr 103, dod. *Rzecz o Książkach*, nr 4, s. D 2

Dot. m.in. książki „Idąc Rakiem”.

◆ HUELLE Paweł: Oskarżony: Günter Grass // *Rzeczpospolita*. – 2006, nr 205, s. A7, A9

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ HUELLE Paweł: Taneczne kroki mistrza : wiersze Güntera Grassa // *Rzeczpospolita*. – 2005, nr 165, s. A11

M.in. dot. tomu poezji „Ostatnie tańce”.

◆ HUELLE Paweł, ABRAMOWICZ Mieczysław: Grass pokazał nam, kim jesteśmy / rozm.

Marek Sterlingow, Marek Wąs // *Gazeta Wyborcza*. – 2006, nr 194, s. 18

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ JABŁKOWSKA Joanna: Dlaczego powinniśmy czytać Güntera Grassa? // *Tygiel Kultury*. – 2005, nr 7/9, s. 16–22

◆ JAKIMOWICZ Mariusz: „Widziałem Kalkutę...” // *Topos*. – 2003, nr 6, s. 211–212

Dot. wystawy rysunków pisarza w Gdańsku.

◆ JANION Maria. Obraz polskości u Grassa // W tejże: *Zło i fantazmaty*. – Kraków :

Wydaw. „Universitas”, cop. 2001. – S. 285–300. – (Prace Wybrane / M. Janion ; t. 3)

(Klasycy Współczesnej Polskiej Myśli Humanistycznej)

Pierwodruk w: *Polskie pytania o Grassa* / pod red. Marii Janion przy współpr. Andrzeja Wójtowicza. –

Warszawa : „Hybrydy”, [1985]. Przedr. w: Janion Maria. Projekt krytyki fantazmatycznej : szkice o

egzystencjach ludzi i duchów. – Warszawa, 1991 ; Janion Maria, Fac Bolesław, Watrak Zofia. Trzy eseje. –

Gdańsk, [1997] ; Günter Grass i polski Pan Kichot. – Gdańsk, 1999.

◆ JANION Maria. Szymon Słupnik, karzeł i szcurzyca // W tejże: *Żyjąc tracimy życie* : niepokojące tematy egzystencji. – Warszawa : Wydaw. WAB, 2001. – S. 253–270

◆ JENDROSZCZYK Piotr: Co jest w środku cebuli // *Rzeczpospolita*. – 2006, nr 199, s. A9

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ JUREWICZ Aleksander: Günter Grass w Gdańsku // *Odra*. – 2000, nr 10, s. 130–132

◆ JUREWICZ Aleksander: Ławeczka : [felieton literacki]. – Cykl „Wolnym krokiem” // *Dzień dobry*. – 2002, nr 34, s. 2

Dot. „Ławeczki Güntera Grassa” we Wrzeszczu.

◆ KATKA Krzysztof: Bitwa o Grassa // *Gazeta Wyborcza*. – 2006, nr 194, dod. *Trójmiasto*, s. 1

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ KATKA Krzysztof: Walka o honor Grassa // *Gazeta Wyborcza*. – 2006, nr 190, dod. *Trójmiasto*, s. 1

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ KEHLMANN Daniel: Więzień nagrody Nobla / tł. z ang. // *Forum*. – 2006, nr 35, s. 56–57

Przedr. z: *International Herald Tribune*. – 2006, nr z dn. 21.08.

◆ KERSKI Basil: Obywatel Grass // *Tygodnik Powszechny*. – 2006, nr 35, s. 12

◆ KERSKI Basil: Wstyd i zwątpienie : autobiografia Güntera Grassa „Przy obieraniu cebuli” wywołała w Niemczech i w Polsce polityczną burzę // *Newsweek Polska*. – 2006, nr 35, s. 92–93

Dot. m.in. książki pt. „Przy obieraniu cebuli”.

◆ KIJONKA Tadeusz: Sąd nad Grassem // *Śląsk*. – 2006, nr 10, s. 42–43

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ KOŚCIELAK Zdzisław: Sprawa honoru // *Najwyższy Czas!*. – 2006, nr 34/35, s. XI–XII

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ KRZEMIŃSKI Adam: Grass i Polacy // *Secesja*. – 2007, nr 1

◆ KRZEMIŃSKI Adam: Ostatni rozrachunek // *Gazeta Wyborcza*. – 2006, nr 199, s. 15–16

Dyskusje w niemieckiej prasie dot. przeszłości niemieckich intelektualistów na marginesie wyznania Güntera Grassa o służbie w Waffen SS.

◆ KRZEMIŃSKI Adam: Skurcze sumienia : obywatel Grass // *Polityka*. – 2006, nr 34, s. 20–22

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ LATKOWSKA Magdalena: Grassa boje i potyczki : w życiu niemieckiego pisarza literatura i polityka połączyły się w jedno // *Rzeczpospolita*. – 2006, nr 197, s. A8

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ ŁUKOSZ Jerzy. Furie dobosza // W tegoż: Pasje i kantyleny : szkice o literaturze niemieckojęzycznej. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 2005. – S. 163–192

◆ MAJKIEWICZ Anna. Proza Güntera Grassa : interpretacja a przekład. – Katowice : Wydaw. „Śląsk”, 2002. – 152 s.

◆ MARZEC Bartosz: Günter Grass powraca do miasta lat dziecięcych // *Rzeczpospolita*. – 2007, nr 213, s. A10

Dot. obchodów 80-lecia urodzin pisarza w Gdańsku.

◆ MARZEC Bartosz: Opowieści z popielnika : Güntera Grassa powroty do Gdańska // *Rzeczpospolita*. – 2005, nr 165, s. A11

◆ MARZEC Bartosz: Wszystkie grzechy Güntera Grassa // *Rzeczpospolita*. – 2007, nr 229, s. A10

Zawiera rec. Książki pt. „Przy obieraniu cebuli”.

◆ MICHIK Adam: Mowa pochwalna dla Güntera Grassa // *Zeszyty Literackie*. – 2001, nr 4, s. 69–74

Przem. z okazji przyznania pisarzowi nagrody Uniwersytetu Europejskiego Viadrina.

◆ MIESZKO-WIÓRKIEWICZ Joanna: Późny coming out, czyli przypadek Grassa z rodu świętoszków // *Odra*. – 2006, nr 10, s. 112–113

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ MISZAŁSKI Marian: Wesole numery, tresura, akrobacja // *Najwyższy Czas!*. – 2006, nr 36, s. X–XI

◆ NADANIE Günterowi Grassowi tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego : Gdańsk-Oliwa dnia 26 maja 1993 roku. – Gdańsk : Wydaw. Uniwersytetu Gdańskiego, cop. 2000. – 84 s.

◆ NAWROCKA Ewa: O Grassie w sierpniu 2006 roku // *Przegląd Polityczny*. – Nr 78 (2006), s. 54–56

◆ PAWLICKA Aleksandra: Obdzieranie Grassa // *Przekrój*. – 2006, nr 34, s. 26–28

◆ PIETRZAK Anna: Niestrudzony dobosz // *Przegląd Powszechny*. – 2002, nr 4, s. 91–94

◆ PILCH Jerzy: Esesmański rehot [felieton] // *Dziennik*. – 2006, nr 102, s. 2

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ PRUSS-PŁAWSKA Dorota: Die närrische Wirklichkeit des Kleinbürgertums in der „Danziger Trilogie” von Günter Grass // *Studia Niemcoznawcze*. – T. 27 (2004), s. 483–503

◆ RICHTER Hans Werner: Nazywam go Günterchen / tł. Eugeniusz Wachowiak // *Przegląd Polityczny*. – Nr 46/47 (2000), s. 134–138

◆ ROSZKOWSKI Janusz: Esesmański werbel czy „Blaszany bębenek” // *Przegląd*. – 2006, nr 35, s. 42–43

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ RZOŃCA Anna ; RZOŃCA Wiesław : Kaszubska ojczyzna Güntera Grassa // *Przegląd Humanistyczny*. – 2000, nr 5, s. 117–128

◆ SEMKA Piotr: Rozrachunki z Grassem, czyli wiwisekcja niemieckiej duszy // *Dziennik*. – 2006, nr 109, s. 26–27

◆ SKOWRON Mirosław: Kto tu nabroił // *Tygodnik Solidarność*. – 2006, nr 34, s. 14–15

◆ SKUTNIK Tadeusz: Kulisy, kuluary, kuchnia : grasując z Grassem po Gdańsku // *Dziennik Bałtycki*. – 2000, nr 157, dod. *Rejsy*, s. 10

Dot. wizyty Güntera Grassa w Gdańsku.

◆ SKUTNIK Tadeusz: Sto lat dla Grassa! : nowy zawód – bycie noblistą // *Dziennik Bałtycki*. – 2003, nr 202, s. 20–21

Dot. wizyty Güntera Grassa w Gdańsku.

◆ STEINFELD Thomas: Pożegnanie z pomnikiem // *Dziennik*. – 2006, nr 108, s. 29

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ SZUBARTOWICZ Przemysław: Grass pod gradem kamieni // *Przegląd*. – 2006, nr 34, s. 21

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ SZULIST Władysław: Noblista Günter Grass : wybrane zagadnienia życia i twórczości // *Rocznik Gdański*. – 2001, z. 1, s. 5–23

◆ TRENKNER Joachim: Spóźnione wyznanie Güntera Grassa // *Tygodnik Powszechny*. – 2002, nr 10, s. 8

Dot. m.in. książki „Idąc Rakiem”.

Przedr. w: Pamięć wypędzonych : Grass, Beneš i środkowoeuropejskie porachunki : antologia tekstów polskich, niemieckich i czeskich / wybór i oprac. Piotr Buras i Piotr M. Majewski. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 2003.

◆ VARGAS Llosa Mario: Günter Grass pod prężerem / tł. Sergiusz Kowalski // *Gazeta Wyborcza*. – 2006, nr 205, s. 17

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ VORMWEG Heinrich. Günter Grass / przeł. Jerzy Łukosz. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 2000. – 180 s.

Bibliogr.

◆ WANIEK Henryk: Po Grassie // *Twórczość*. – 2006, nr 12, s. 151–153

Dot. min. książki Zbigniewa Świątłowskiego pt. „Günter Grass – portret z bębenkiem i ślimakiem”.

◆ WESOŁOWSKI Jacek: Szczypiorski - Grass : Niemiec i Polak w jednym : o literaturze polsko-niemieckiej // *Pro Libris*. – 2003, nr 1, s. 80–84

◆ ZALESIŃSKI Jarosław: Spór nie tylko o Grassa // *30 [Trzydzieści] Dni*. – 2006, nr 5, s. 19–23

◆ ZIEMKIEWICZ Rafał Aleksander: Kiedy upadają autorytety // *Newsweek Polska*. – 2006, nr 34, s. 20–24

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

◆ ŻUROCH-PIECHOWSKI Tomasz: Pół Kaszub, pół Niemiec, czyli cały Grass // *Tygodnik Powszechny*. – 2006, nr 35, s. 12

Dot. wyznania pisarza o jego służbie w Waffen SS.

OPRACOWANIA POSZCZEGÓLNYCH UTWORÓW

Blaszany bębenek. – Warszawa, 1979

◆ JAROSZEWSKI Marek: Der polnische Streit um Günter Grass „Blechtrommel” // *Studia Germanica Gedanensia*. – Nr 10 (2002), s. 81–92

◆ JAROSZ-SIENKIEWICZ Ewa: Ähnlichkeiten der Motive in Epik und Lyrik am Beispiel „Der Blechtrommel” und der früheren Gedichte von Günter Grass : eine Zusammenstellung // *Acta Universitatis Wratislaviensis. Germanica Wratislaviensis*. – Nr 125 (2003), s. 101–116

◆ MILCZAREK Mariusz: Die Worte richtig verstehen-Idiome als Sondermittel der Textgestaltung anhand des Romans „Die Blechtrommel” von Günter Grass // *Filologia Germańska*. – [T.] 2 (2001), s. 117–125

◆ POCISK Janusz: Zu Untersuchungen der Temporalkonjunktionen der Vorzeitigkeit in deutsch-polnischer Konfrontation am Beispiel von Günter Grass „Die Blechtrommel” // *Studia Niemcoznawcze*. – T. 29 (2005), s. 799–811

◆ PRUSS-PŁAWSKA Dorota: Die Beschreibungsformen der menippeischen Satire in den Romanen „Die Blechtrommel” und „Hundejahre” von Günter Grass // *Studia Niemcoznawcze*. – T. 26 (2003), s. 627–641

Idąc rakiem. – Gdańsk, 2002

- ◆ GÜNTNER Joachim. Ofiara i tabu : Günter Grass i nowy trend w myśleniu / tł. Verena Majchrowska // W: Pamięć wypędzonych : Grass, Beneš i środkowoeuropejskie porachunki : antologia tekstów polskich, niemieckich i czeskich / wybór i oprac. Piotr Buras i Piotr M. Majewski. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 2003. – S. 66–70
- ◆ JAROSZEWSKI Marek. Nowela Güntera Grassa „Idąc Rakiem” a współczesna literatura niemiecka // W: Literatura Wybrzeża po 1980 roku : materiały z sesji naukowej Gdynia, 3–4 grudnia 2003 : praca zbiorowa / pod red. Teresy Arendt i Krystyny Turo. – Pelplin : Wydaw. „Bernardinum”, 2004. – S. 253–263
- ◆ KAFKA Tomáš. Kieszonkowe arcydzieło / tł. Piotr M. Majewski // W: Pamięć wypędzonych : Grass, Beneš i środkowoeuropejskie porachunki : antologia tekstów polskich, niemieckich i czeskich / wybór i oprac. Piotr Buras i Piotr M. Majewski. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 2003. – S. 79–81
- ◆ KLIER Freya. Günter Grass i jego posłuszni autorytetom Niemcy / tł. Magdalena Kurkowska // W: Pamięć wypędzonych : Grass, Beneš i środkowoeuropejskie porachunki : antologia tekstów polskich, niemieckich i czeskich / wybór i oprac. Piotr Buras i Piotr M. Majewski. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 2003. – S. 53–55
- ◆ KRZEMIŃSKI Adam. Rakiem na skos // W: Pamięć wypędzonych : Grass, Beneš i środkowoeuropejskie porachunki : antologia tekstów polskich, niemieckich i czeskich / wybór i oprac. Piotr Buras i Piotr M. Majewski. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 2003. – S. 64–66
- ◆ MEDICUS Thomas. Sejsmograf : nowa książka Güntera Grassa / tł. Verena Majchrowska // W: Pamięć wypędzonych : Grass, Beneš i środkowoeuropejskie porachunki : antologia tekstów polskich, niemieckich i czeskich / wybór i oprac. Piotr Buras i Piotr M. Majewski. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 2003. – S. 51–53
- ◆ ORŁOWSKI Hubert. Przemoc, tabu, trauma ofiar : wokół najnowszej opowieści Güntera Grassa. – Poznań : Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego, 2002. – 35 s.
- ◆ SCHMIDT Thomas E. Taniec śmierci z Prus Wschodnich / tł. Magdalena Kurkowska // W: Pamięć wypędzonych : Grass, Beneš i środkowoeuropejskie porachunki : antologia tekstów polskich, niemieckich i czeskich / wybór i oprac. Piotr Buras i Piotr M. Majewski. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 2003. – S. 55–60
- ◆ STEPHAN Rainer. Ślepe sowy : literacka debata na temat wypędzonych nie znajduje oddźwięku w polityce / tł. Magdalena Kurkowska // W: Pamięć wypędzonych : Grass, Beneš i środkowoeuropejskie porachunki : antologia tekstów polskich, niemieckich i czeskich / wybór i oprac. Piotr Buras i Piotr M. Majewski. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 2003. – S. 61–63
- ◆ WELZER Harald. Powrót do społeczeństwa ofiar : zmiany w niemieckiej kulturze pamięci / tł. Verena Majchrowska // W: Pamięć wypędzonych : Grass, Beneš i środkowoeuropejskie porachunki : antologia tekstów polskich, niemieckich i czeskich / wybór i oprac. Piotr Buras i Piotr M. Majewski. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 2003. – S. 76–79
- ◆ ŻAKIEWICZ Zbigniew: Zamieszkać po kimś... – Cykl „Z dziennika” // *Gwiazda Morza*. – 2002, nr 25, s. 40

R e c e n z j e

- ◆ BAUER Zbigniew // *Zdanie*. – 2002, nr 1/2, s. 58–63
- ◆ BOCHENEK Zbigniew // *Odra*. – 2002, nr 6, s. 125–126
- ◆ CESARSKI Wojciech // *Gazeta Wyborcza*. – 2002, nr 278, s. 18
- ◆ HONSA Norbert // *Zbliżenia Polska-Niemcy*. – 2002, [nr] 2, s. 7–15
- ◆ KERSKI Basil // *Rzeczpospolita*. – 2002, nr 64, s. D3
- ◆ KĘCIEK Krzysztof // *Przegląd*. – 2002, nr 8, s. 29–30
- ◆ KRZEMIŃSKI Adam // *Polityka*. – 2002, nr 8, s. 56–57
- ◆ ŁUKOSZ Jerzy // *Rzeczpospolita*. – 2002, nr 267, s. A12
- ◆ ORŁOWSKI Hubert // *Przegląd Polityczny*. – Nr 61 (2003), s. 102–103
- ◆ PIETRZAK Anna // *Przegląd Powszechny*. – 2002, nr 11, s. 262–265

- ◆ PIERZCHAŁA Jan // *Śląsk*. – 2002, nr 12, s. 66–67
- ◆ RUBINOWICZ Anna // *Gazeta Wyborcza*. – 2002, nr 34, s. 13
- ◆ SZARUGA Leszek // *Nowe Książki*. – 2003, nr 1, s. 50–51

Ostatnie tańce. – Gdańsk, 2005

- ◆ ŁUKOSZ Jerzy // *Rzeczpospolita*. – 2003, nr 266, s. A12

Pokazać język. – Gdańsk, 2003

R e c e n z j e

- ◆ BAUER Zbigniew // *Nowe Książki*. – 2004, nr 6, s. 38
- ◆ HUELLE Paweł // *Rzeczpospolita*. – 2004, nr 2, dod. *Rzecz o Książkach*, s. D3

Przy obieraniu cebuli. – Gdańsk, 2007

R e c e n z j e

- ◆ GAŃCZAK Filip // *Dziennik*. – 2006, nr 109, s. 31
- ◆ ŁUKOSZ Jerzy // *Odra*. – 2007, nr 5, s. 51–56

Psie lata. – Gdańsk, 1990

R e c e n z j e

- ◆ HUELLE Paweł // *Dziennik*. – 2007, nr 136, s. 21

Rzeczy znalezione : dla tych, co nie czytają. – Gdańsk, 2002

R e c e n z j e

- ◆ MUSIAŁ Łukasz // *Orbis Linguarum*. – Vol. 22 (2002), s. 266–268
- ◆ BAUER Zbigniew // *Nowe Książki*. – 2002, nr 10, s. 37

Wróżby kumaka. – Gdańsk, 1992

- ◆ PIECZYŃSKA-SULIK ANNA: O przydatności kategorii idiolektu w przekładzie : na materiale „Wróżb kumaka” Güntera Grassa // *Recepcja, Transfer, Przekład*. – [T.] 3 (2005), s. 103–115

- ◆ SCHLOTT Wolfgang: W poszukiwaniu tożsamości kulturalnej : Güntera Grassa „Wróżby kumaka” i Stefana Chwina „Hanemann” / tł. Aleksandra Marszałek // *Slavia Occidentalis*. – T. 58 (2001), s. 193–201

A d a p t a c j a f i l m o w a

Wróżby kumaka / reż. Robert Gliński, prod. Polska/Niemcy 2005, prem. pol. 2005

- R e c . : KOT Wiesław // *Przegląd*. – 2005, nr 38, s. 34–35 ; SOBOLEWSKI Tadeusz // *Gazeta Wyborcza*. – 2005, nr 223, s. 13 ; SZEWCZYK Matylda // *Kino*. – 2005, nr 10, s. 57–58

* Niniejsza bibliografia jest kontynuacją wcześniejszej publikacji opracowanej w Bibliotecznym Ośrodku Informacji Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego: **Günter Grass : bibliografia polska za lata 1958–2000 / oprac. Jacek Grzybowski, Maria Mroczkiewicz, Leszek Rybicki.** – Gdańsk, 2000.